

**ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
26/01/2020**

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι- ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ

ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ, Η ΖΩΗ ΜΑΣ!

[...]Το φυσικό περιβάλλον μας προσφέρει καταρχήν το «σπίτι», στο οποίο κατοικεί ολόκληρη η σημερινή ανθρωπότητα. Μας προσφέρει, μεταξύ άλλων, τους απαραίτητους φυσικούς πόρους (χλωρίδα, πανίδα, αγροτική γη) για να τραφούμε και να συντηρήσουμε – βιολογικά και πνευματικά – την ύπαρξή μας, τους ενεργειακούς πόρους (φυσικό αέριο, στερεά ορυκτά καύσιμα, ορυκτές πρώτες ύλες) για να κινήσουμε τα τεχνολογικά επιτεύγματά μας, το πλαίσιο μέσα στο οποίο κτίζουμε τα κτίρια μας και τα μνημεία του πολιτισμού μας, το νερό που πίνουμε, το οξυγόνο που αναπνέουμε, τις υπηρεσίες και τα πολλαπλού τύπου προϊόντα που αποκομίζουμε από οικοσυστήματα των δασών (ξυλεία, αναψυχή, ρύθμιση υδατικού δυναμικού, μείωση εξάπλωσης ραδιενεργού ακτινοβολίας, προστασία κι εμπλουτισμός της ατμόσφαιρας), από εθνικούς δρυμούς και λοιπές προστατευόμενες περιοχές (αισθητική αγαλλίαση, πάρκα αναψυχής) και την καταλληλότητα που αναδύουν για εμπειριστατωμένη έρευνα και ανάπτυξης καινοτόμων ωφέλιμων αγαθών.

Όλα τα παραπάνω καθίστανται δυνατά από τους φυσικούς πόρους που αυτό διαθέτει, όπου ουσιαστικά είναι οι παραγωγικές εκείνες δυνάμεις ή το αποτέλεσμα των παραγωγικών δυνάμεων που υπάρχουν και δρουν στο φυσικό περιβάλλον και που για τον σημερινό άνθρωπο μπορούν ή για τον μελλοντικό άνθρωπο θα μπορέσουν, να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των βασικών αναγκών του. Ουσιαστικά το καθετί στο περιβάλλον μας θα μπορούσε να θεωρείται «φυσικός πόρος». Τα βράχια με κατάλληλη επεξεργασία, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή των δρόμων, κτιρίων, αγαλμάτων. Ο άνεμος, η πτώση του νερού, η στασιμότητα του αέρα, το στάσιμο νερό, τα μεταλλεύματα, τα έντομα, μπορεί να θεωρούνται φυσικοί πόροι.

Ο άνθρωπος, ως μέλος της οικόσφαιρας (ως περιγραφή των βιολογικών και φυσικών χαρακτηριστικών του πλανήτη), συμμετέχει στο περίπλοκο σύστημα των σχέσεων, οι οποίες διαμορφώνουν το περιβάλλον. Από μόνος του αποτελεί πυρήνα της εξέλιξης και των αλλαγών που υφίσταται η Φύση ανά τους αιώνες. Η αξία που εκπέμπει η Φύση σε εκείνον, θεωρείται ύψιστο ζήτημα, αλλά και μία ευκαιρία στο να κατανοήσει εκείνους τους μηχανισμούς που το φυσικό περιβάλλον εξασφαλίζει τη σωματική υγεία του, αναζωογονώντας με αυτό τον τρόπο τον οργανισμό του, διατηρώντας και ανανεώνοντας τη σωματική του ευρωστία, ενώ του εξασφαλίζει τη ψυχική του υγεία, απαλλάσσοντάς τον από τη ρουτίνα της καθημερινής ζωής. Δεν έχει το άγχος και τις νευρώσεις που προκαλεί ο σύγχρονος πολιτισμός που έγκειται στην τεχνολογία και κατά συνέπεια στον εκφυλισμό του πνεύματος του ανθρώπου, ενώ ξεκουράζει το μυαλό του και χαλαρώνει το νευρικό του σύστημα. Νιώθει ευδιάθετος, χαρούμενος, ξέγνοιαστος, πιο ισορροπημένος και αυθόρμητος. Απομακρύνεται από τον γρήγορο και εντατικό ρυθμό της

ζωής στα μεγάλα αστικά κέντρα, με συνέπεια να εξασφαλίζει την πνευματική του διαύγεια, τη ψυχική γαλήνη και ηρεμία. Ξεκουράζει τις αισθήσεις του, αναπληρώνει τις δυνάμεις του.

Επιπλέον, ο φυσικός πλούτος, που τόσο απλόχερα προσφέρει το Περιβάλλον μας, στέκεται η αφορμή ο άνθρωπος να απολαμβάνει την ποιητική ομορφιά της, με αποτέλεσμα να συνθέτει ανώτερη αισθητική αντίληψη και να αφυπνίζει το αίσθημα του ωραίου, του μοναδικού, συνεπάγοντας έτσι μία ιδιαίζουσα προσθετική αξία. Προκαλεί τον θαυμασμό, την περιέργεια και τη φιλομάθεια, διευρύνοντας τον ορίζοντα των φιλοσοφικών θεωριών και πλουτίζοντας κατά συνέπεια την σφαίρα των ανθρώπινων γνώσεων. Η φύση πηγή έμπνευσης και καλλιτεχνικής δημιουργίας, γιατί τα φυσικά φαινόμενα και η απaráμιλλης ομορφιάς φυσικά τοπία, προκαλούν το θαυμασμό και το δέος στην ψυχή ενός καλλιτέχνη, αναπτύσσουν τα καλαισθητικά συναισθήματα του ατόμου, τροφοδοτούν τη δημιουργική φαντασία, κεντρίζοντας την καλλιτεχνική του ενσυναίσθηση και εμπνέουν στον άνθρωπο την ευρυθμία και τη συμμετρία, την αρμονία και την αναλογία, την ενότητα και την ποικιλία.

Η ίδια η Φύση επενδύει, αποτελεί βασικό παράγοντα πολιτιστικής ανάπτυξης αφού, η επάρκεια των φυσικών πόρων και ο φυσικός πλούτος προσδιορίζουν την οικονομική ανάπτυξη κι ευημερία μίας χώρας και συνεπώς το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων αυτής. Παράλληλα, η γεωγραφική θέση της χώρας δημιουργεί διαπολιτισμικές γέφυρες επικοινωνίας με τις γείτονες χώρες, διαδίδει την ιστορία της, κοινοποιεί και προωθεί τα έθιμα και τις παραδόσεις της, τις επιδράσεις που έχει δεχθεί, καθώς και τα πολιτισμικά δάνεια που έχει υιοθετήσει. [...]

Σταμάτης – Στυλιανός Βλάχος, MSc. Περιβαλλοντολόγος, «Διαχείριση ενέργειας και περιβάλλοντος», VIMAONLINE.GR, 26 Ιουλίου 2018

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ- ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ

Ο ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην πρόσφατη μελέτη με τίτλο "Volunteering in the European Union", η Ελλάδα έλαβε τη χαμηλότερη θέση στην ομάδα των ευρωπαϊκών χωρών, με αναλογική συμμετοχή του πληθυσμού σε εθελοντικές δραστηριότητες, πολύ μικρότερη του 10%.

Κατά το 2012, ο αριθμός των εγγεγραμμένων σε μητρώα Ελλήνων εθελοντών ανέρχονταν σε περίπου 30.000 (υποτριπλάσιος από άλλα κράτη - μέλη), ωστόσο από τότε η τάση φαίνεται να αλλάζει προς το καλύτερο. Το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής εμφανίστηκε στις ηλικίες 25 - 49 ετών (20,3%), ενώ το μικρότερο στις ηλικίες 16 - 24 ετών. Τα "στοιχεία αυτά σίγουρα απογοητεύουν", παραδέχονται οι υπεύθυνοι σε ελληνικές ή διεθνείς ΜΚΟ, ". Σε μελέτες του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, αποτυπώθηκε πρώτη φορά η εικόνα του εθελοντισμού η οποία δεν μπορεί να συγκριθεί με τις ανεπτυγμένες χώρες. Η έλλειψη, παιδείας σχετικά με την ενημέρωση για τις αξίες, τους στόχους, και τα οφέλη ατομικά και συλλογικά, σε συνδυασμό με τον ατομικιστικό - καταναλωτικό τρόπο ζωής, είναι ανάμεσα στους βασικούς παράγοντες για τα χαμηλά επίπεδα εθελοντικής προσφοράς στη χώρα μας. Συχνά η εθελοντική προσφορά εκφράζεται ως ένα περιστασιακό χόμπι, μεμονωμένη, αποσπασματική, βραχύχρονη, χωρίς ξεκάθαρους στόχους ή εξαντλείται σε μια στείρα, χωρίς προοπτική, φιλανθρωπία. Στην Ελλάδα παρατηρείται μεγάλο κενό στην ύπαρξη δομών που να στηρίζουν την αλληλεγγύη και τον εθελοντισμό. Η καλλιέργεια τους γίνεται συνήθως αποσπασματικά και μεμονωμένα, και δεν προάγουν συνολική κουλτούρα στην κοινωνία μας. Στον αντίποδα σε πολλές χώρες της Ε.Ε. ο εθελοντισμός είναι βασικό κομμάτι της παιδείας και της εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα η νομοθεσία παρέχει κίνητρα για την συμμετοχή σε εθελοντικές δραστηριότητες.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ

ΚΟΣΜΑΣ Ι. ΧΑΡΠΑΝΤΙΔΗΣ

Χαλασμένες γειτονιές

Η πόλη που σκιαγραφείται στα τρία αποσπάσματα από το βιβλίο του Χαρπαντίδη Μανία πόλεως (1993) είναι η Καβάλα, όπως τη διασώζουν από τη μια μεριά οι αναμνήσεις της παιδικής ηλικίας του αφηγητή και από την άλλη μεριά η ιστορική μνήμη, στοιχεία της οποίας αξιοποιεί ο συγγραφέας. Από τη δεκαετία του 1970 ως σήμερα η Καβάλα μεταμορφώθηκε σε σύγχρονη πόλη, παρουσιάζοντας όλες τις όψεις και όλα τα προβλήματα μιας σύγχρονης μεγαλόπολης (πολυκατοικίες, αστικές συνήθειες, έλλειψη πράσινου και ελεύθερων χώρων για να παίζουν τα παιδιά).

Χαλασμένες γειτονιές. Το βουνό γύρω μια καμένη προσωπίδα, χωρίς ένδυμα και κόσμημα, κάνει το φως πιο κοφτερό και φωτίζει ανελέητα τις πολυκατοικίες που πληγώνουν τον ουρανό με την ευτέλειά τους, γιατί χτίστηκαν είτε βιαστικά είτε φθηνά και προπάντων για να προλάβει η πόλη την ανάπτυξη, αφού τη δεκαετία του πενήντα, εποχή που οι άλλες πόλεις γνώριζαν τις λέξεις «αντιπαροχή», «γκαρσονιέρα και μπανιέρα», «θερμοσίφωνο και κοινόχρηστα» αυτή άρχισε να παρακμάζει με την εξαφάνιση του καπνεμπορίου που τη στήριζε. Μέσα σε μια δεκαετία, αυτήν του εβδομήντα, ρήμαξε και κατεδάφισε οτιδήποτε παλιό και σοφό έχτισε σιγά σιγά ο χρόνος και οι άνθρωποι για να φορέσει αυτό το κοινό κι αδιάφορο πρόσωπο που δεν έχεις όρεξη ούτε να το κοιτάξεις, γιατί ξέρεις πως δεν κρύβει εκπλήξεις.

Όλα τώρα διαμορφωμένα στην τελική τους μορφή, χωρίς την άλμη του καπνού να γλείφει δρόμους και προσόψεις και με την εντύπωση πως σύντομα θα μας εκδικηθεί το παρελθόν.

Τουλάχιστον να βρεθεί ένας χώρος με λίγη δροσιά να κατοικήσουν εκείνοι οι άνθρωποι με το βουισμένο κεφάλι και τις πληγές στο πρόσωπο που άνοιξαν η νύχτα και ο έρωτας. [...]

Παιδί κυνηγούσα το παιχνίδι και αυτό ολοένα γλιστρούσε.

Ζούσα με εικόνες κι αναμνήσεις παιχνιδιού, σχεδόν εξορισμένες εξαιτίας της τοποθεσίας της πόλης, της πυκνής δόμησης και των στενών δρόμων. Πουθενά μια αλάνα, ένας κήπος, ένα στάδιο. [...]

Στρέφοντας το βλέμμα στα διαζώματα των πολυκατοικιών, που στριμώχνονται και πνίγουν το καμπαριό του Αϊ-Γιάννη, δεν απορώ που μας παρέδωσαν μια πόλη έρημη από πράσινο και πάρκα. Παντού αξιοποίηση.

Μια γωνιά άφησαν αδειανή για όλες τις ανάγκες κι εκεί στριμώχτηκαν το βόλει, το μπάσκετ, το τένις κι οι κούνιες, λιγοστά παγκάκια, ίχνη καχεκτικής χλόης κι ένα παράθυρο στο ανοιχτό Αιγαίο. Τα πρωινά στο μοναδικό πάρκο συνωστίζονται τα φυλακισμένα παιδιά των γύρω πολυκατοικιών και αγριεύουν στο παιχνίδι (θυμάσαι, εμείς, κάποτε, ηρεμούσαμε παίζοντας), το μεσημέρι ο ήλιος και η αρμύρα το ξεραίνουν, για να παραδοθεί αργά το βράδυ στην ημιθανή ερημιά της επαρχίας.

ΘΕΜΑΤΑ ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε περιληπτικά τις απόψεις του συγγραφέα στο **ΚΕΙΜΕΝΟ Ι** σχετικά με την αξία της φύσης για τον άνθρωπο. (60 λέξεις)

(ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

ΘΕΜΑ Β

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο

Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε σύμφωνα με το **ΚΕΙΜΕΝΟ Ι και ΙΙ** τις παρακάτω διαπιστώσεις γράφοντας δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** αν η πρόταση είναι Σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένες παραπομπές στο κείμενο.

Α. Το φυσικό περιβάλλον μας βοηθάει να συντηρήσουμε βιολογικά την ύπαρξή μας (ΚΕΙΜΕΝΟ Ι).

Β. Οι φυσικοί πόροι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη βιοτικών αναγκών του ανθρώπου (ΚΕΙΜΕΝΟ Ι).

Γ. Η ύψιστη αξία, που εκπέμπει η Φύση στον άνθρωπο, είναι σωματική και ψυχική υγεία (ΚΕΙΜΕΝΟ Ι).

Δ. Η έλλειψη παιδείας αποτελεί το βασικό λόγο του χαμηλού ποσοστού συμμετοχής σε εθελοντικές δράσεις στην Ελλάδα (ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ).

Ε. Στην Ελλάδα παρατηρείται μεγάλο κενό στην ύπαρξη δομών που να στηρίζουν την αλληλεγγύη και τον εθελοντισμό (ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ).

(ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο

α) Να ξαναγράψεις το συγκεκριμένο απόσπασμα του **ΚΕΙΜΕΝΟΥ Ι** αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες που να καθιστούν το ύφος περισσότερο οικείο.

Δεν έχει το άγχος και τις νευρώσεις που προκαλεί ο σύγχρονος πολιτισμός που έγκειται στην τεχνολογία και κατά συνέπεια στον εκφυλισμό του πνεύματος του ανθρώπου, ενώ ξεκουράζει το μυαλό του και χαλαρώνει το νευρικό του σύστημα. Νιώθει ευδιάθετος, χαρούμενος, ξέγνοιαστος, πιο ισορροπημένος και αυθόρμητος. Απομακρύνεται από τον γρήγορο και εντατικό ρυθμό της ζωής στα μεγάλα αστικά κέντρα, με συνέπεια να εξασφαλίζει την πνευματική του διαύγεια, τη ψυχική γαλήνη και ηρεμία.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

β) Στο παρακάτω απόσπασμα του **ΚΕΙΜΕΝΟΥ Ι** ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το α' πληθυντικό πρόσωπο. Να μετασχηματίσετε το κείμενο χρησιμοποιώντας το γ' πληθυντικό πρόσωπο. Τι αλλάζει ως προς το ύφος;

Μας προσφέρει, μεταξύ άλλων, τους απαραίτητους φυσικούς πόρους (χλωρίδα, πανίδα, αγροτική γη) για να τραφούμε και να συντηρήσουμε – βιολογικά και πνευματικά – την ύπαρξή μας, τους ενεργειακούς πόρους (φυσικό αέριο, στερεά ορυκτά καύσιμα, ορυκτές πρώτες ύλες) για να κινήσουμε τα τεχνολογικά επιτεύγματά μας, το πλαίσιο μέσα στο οποίο κτίζουμε τα κτίρια μας και τα μνημεία του πολιτισμού μας, το νερό που πίνουμε, το οξυγόνο που αναπνέουμε, τις υπηρεσίες και τα πολλαπλού τύπου προϊόντα που αποκομίζουμε από οικοσυστήματα των δασών.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

γ) Ποια νομίζετε ότι είναι η πρόθεση του συγγραφέα στη συγκεκριμένη παράγραφο του **ΚΕΙΜΕΝΟΥ Ι** «[...]Το φυσικό περιβάλλον μας... ωφέλιμων αγαθών.»; Πώς ο τρόπος που επέλεξε να την αναπτύξει υπηρετεί την πρόθεση αυτή;

(ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

ΕΡΩΤΗΜΑ 3^ο

Να διατυπώσετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο για το **ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ** (εικόνα και κείμενο) σε 60-70 λέξεις.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

ΘΕΜΑ Γ - ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ

Ο συγγραφέας του διηγήματος νοσταλγώντας την παιδική του ηλικία γράφει: «Παιδί κυνηγούσα το παιχνίδι και αυτό ολοένα γλιστρούσε. Ζούσα με εικόνες κι αναμνήσεις παιχνιδιού, σχεδόν εξορισμένες εξαιτίας της τοποθεσίας της πόλης, της πυκνής δόμησης και των στενών δρόμων. Πουθενά μια αλάνα, ένας κήπος, ένα στάδιο». Αξιοποιώντας τους κειμενικούς δείκτες του διηγήματος (ρηματικό πρόσωπο, χρόνοι ρημάτων, περιγραφή, εικόνα, μεταφορές, κλπ) να εντοπίσετε ποια είναι τα συναισθήματα του

συγγραφέα και ποιοι οι λόγοι που απομακρύνουν τα παιδιά από την επαφή τους με τη φύση; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 150 λέξεων.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

ΘΕΜΑ Δ

Λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του κ. Βλάχου στο κείμενο αναφοράς I και τη σπουδαιότητα του εθελοντισμού στα κείμενα αναφοράς II καλείστε να εκθέσετε τις δικές σας σκέψεις για την προσφορά του εθελοντισμού σε συλλογικό επίπεδο και τον τρόπο με τον οποίο το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους των μαθητών. Κειμενικό είδος: ομιλία, Πομπός: μαθητές/ μαθήτριες, Μέσο: ημερίδα με θέμα «Εθελοντισμός και φυσικό περιβάλλον», Αποδέκτης: ευρύ μαθητικό κοινό, Όριο λέξεων: 300 – 350 λέξεις

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

ΝΑ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

**ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΒΕΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΚΑΤΣΑΟΥΝΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ
ΝΤΕΛΜΠΙΖΗ ΜΑΡΙΑ**